

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

๑.๑ เกษตรกรและองค์การเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

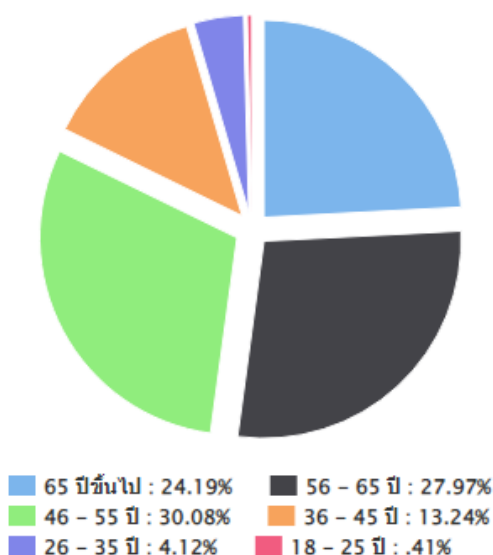
อำเภอเลิงนกทา มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๑๙,๑๐๒ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือน เกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๔,๖๒๐ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๙ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙๗ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๔,๖๒๐	๒๔.๑๙
๕๖ - ๖๕ ปี	๕,๓๔๓	๒๗.๙๗
๔๖ - ๕๕ ปี	๕,๗๔๕	๓๐.๐๘
๓๖ - ๔๕ ปี	๒,๕๒๙	๑๓.๒๔
๒๖ - ๓๕ ปี	๗๘๗	๔.๑๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๗๘	๐.๔๑
รวม	๑๙,๑๐๒	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ. ๒๕๖๘

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

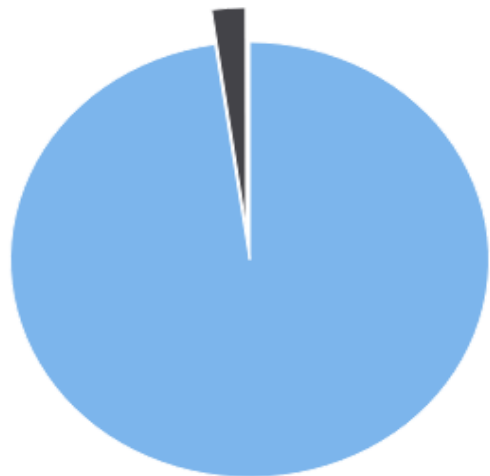
อำเภอเลิงนกทา มีเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จำนวน ๑๘,๖๖๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗๑ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๔๓๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๙ %

ตารางที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๘,๖๖๔	๙๗.๗๑
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๔๓๘	๒.๒๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘

ลักษณะการประกอบอาชีพ

■ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก : 97.71%
 ■ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง : 2.29%

ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอเลิงนกทา ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๑๖,๒๕๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๒๖ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๒,๙๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๕ และเช่า จำนวน ๒,๙๕๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒๙ ตามลำดับ

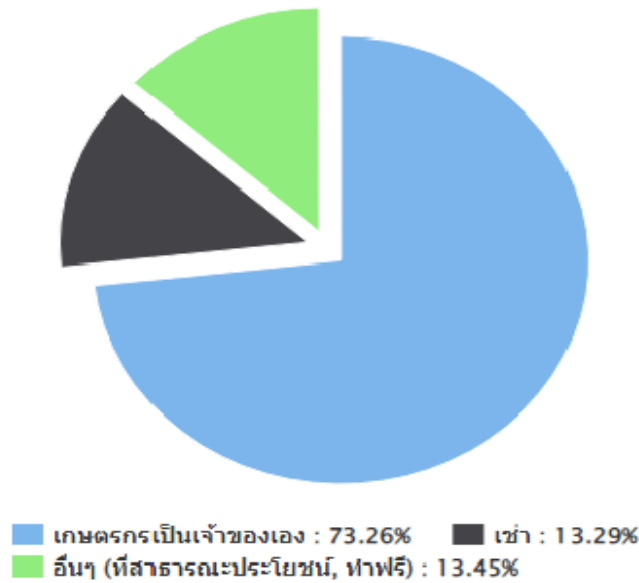
ตารางที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๑๖,๒๕๙	๗๓.๒๖
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒,๙๘๔	๑๓.๔๕
เช่า	๒,๙๕๐	๑๓.๒๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอเลิงนกทา มีการถือครองที่ดินแบบไม่มีเอกสารสิทธิ จำนวน ๔,๐๖๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔๔ รองลงมาคือเอกสารสิทธิประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๔,๔๘๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗๙ และเอกสารสิทธิประเภทโฉนด จำนวน ๙,๔๘๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๓ ตามลำดับ

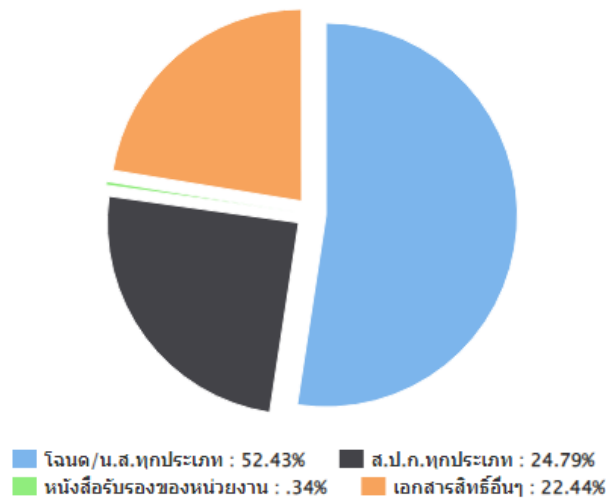
ตารางที่ ๓ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ประเภทเอกสารสิทธิ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส. ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ	
๙,๔๘๖	๔,๔๘๖	๖๒	๔,๐๖๐	๑๖,๒๕๔

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘)

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอเลิงนกทามีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑๓ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๔๗ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๖๖ กลุ่ม สมาชิก ๖๗๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๓๒ ราย วิสาหกิจชุมชน ๒๓๕ แห่ง สมาชิก ๓,๕๗๓ ราย

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตารางแสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร อำเภอ เลิงนกทา จังหวัด ยโสธร													
ลำดับ	ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
		กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
๑	ตำบลสามัคคี	๒	๒๒	๗	๗๐	-	-	๑๙	๒๖๕	๐	๐	๐	๐
๒	ตำบลห้วยแซง	๒	๒๐	๕	๕๐	-	-	๒๒	๓๓๑	๐	๐	๐	๐
๓	ตำบลสามแยก	๑	๑๐	๕	๕๐	-	-	๑๘	๒๔๗	๐	๐	๐	๐
๔	ตำบลโคกสำราญ	๑	๑๑	๖	๖๖	๑	๑๑	๓๘	๔๒๑	๐	๐	๐	๐
๕	ตำบลกุดแห่	-	-	๗	๗๑	-	-	๙	๑๑๕	๐	๐	๐	๐
๖	ตำบลกุดเชียงหมี	๒	๓๐	๙	๙๐	-	-	๒๓	๒๕๒	๐	๐	๐	๐
๗	ตำบลสวาท	๓	๓๔	๑๑	๑๑๐	๑	๑๑	๒๔	๕๓๕	๐	๐	๐	๐
๘	ตำบลศรีแก้ว	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๐	๑๐	๑๕๓	๐	๐	๐	๐
๙	ตำบลสร้างมิ่ง	-	-	๖	๖๒	-	-	๓๗	๔๘๐	๐	๐	๐	๐
๑๐	ตำบลบึงคำ	๑	๑๐	๙	๙๑	-	-	๓๕	๖๗๔	๐	๐	๐	๐
รวม		๑๓	๑๔๗	๖๖	๖๗๐	๑	๓๒	๒๓๕	๓,๕๗๓	๐	๐	๐	๐

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏูป	
สวาท	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
สร้างมิ่ง	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
สามแยก	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
ศรีแก้ว	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
กุดเชียงหมี	-	๒	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
กุดแห่	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
ห้องแซง	-	๑	๑	๑	๑	๑			๑
โคกสำราญ	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
บุงคำ	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
สามัคคี	๑	๑	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
รวม	๑	๑๑	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐			๑๐

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘

(๒) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอเลิงนกทา มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๔๕ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุดจำนวน ๑๔๕ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๑๔๐ ราย และอาสาสมัครปศุสัตว์ ๑๓๒ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
บุงคำ	๑	๐	๖	๑๙	๒๐	๑๙	๓	๐	๘
สวาท	๐	๑	๕	๑๖	๑๗	๑๖	๑	๐	๑
ห้องแซง	๑	๐	๑	๒๐	๒๐	๑๙	๑	๐	๑
สามัคคี	๒	๑	๔	๑๕	๑๖	๑๕	๑	๑	๐
กุดเชียงหมี	๐	๑	๒	๑๒	๑๓	๑๒	๐	๐	๒
สามแยก	๐	๗	๕	๑๔	๑๖	๑๕	๑	๐	๑
โคกสำราญ	๑	๐	๑	๑๕	๑๖	๑๕	๒	๐	๓
สร้างมิ่ง	๐	๐	๑๑	๑๑	๑๑	๑๑	๒	๐	๐
ศรีแก้ว	๑	๐	๒	๑๐	๑๑	๑๐	๐	๐	๕
รวม	๖	๑๐	๓๗	๑๓๒	๑๔๐	๑๔๕	๑๑	๑	๒๑

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

(๓) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอเลิงนกทา มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคนซึ่งในอำเภอเลิงนกทามีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๑๐ คน

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
สามัคคี	๑	นายสำรอง อำพนพงษ์	๔๘ หมู่ ๑๕ ตำบลสามัคคี	ข้าว
ห้องแซง	๑	นางอัญชลี ไชยโคตร	๘๕ หมู่ ๗ ตำบลห้องแซง	สมุนไพร
สวาท	๑	นายหัสดี เนตรวงศ์	๓๖๖ หมู่ ๔ ตำบลสวาท	ทุเรียน
ศรีแก้ว	๑	นายบุญนำ ปัญญาดิษฐ์	๒๘๘ หมู่ ๓ ตำบลศรีแก้ว	ยางพารา
สามแยก	๑	นางชวนพิศ วรรณแสน	๕๐ หมู่ ๗ ตำบลสามแยก	พันธุ์ข้าว
บุงคำ	๑	นางเนาวสุรางค์ พงษ์ศรีทวีลาภ	๕๑ หมู่ ๑๘ ตำบลบุงคำ	ด้านการผลิตและแปรรูปข้าว
สร้างมิ่ง	๑	นายวิษณุ โคตรวิชา	๑๐๙ หมู่ ๖ ตำบลสร้างมิ่ง	เกษตรอินทรีย์
โคกสำราญ	๑	นายเตียง สาระชู	๓ หมู่ ๔ ตำบลโคกสำราญ	เมล็ดพันธุ์ข้าว
กุดแห่	๑	นางสุพัตร โคตรพันธ์	๒๔๑ หมู่ ๙ ตำบลกุดแห่	सानตะกร้าพลาสติก
กุดเชียงหมี	๑	นางยุพิน ทับแสง	๑๔ หมู่ ๔ ตำบลกุดเชียงหมี	เกษตรอินทรีย์

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลสามัคคี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายสำรอง อำพนพงษ์

บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ ๑๕ ตำบลสามัคคี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

สถานการณ์ของพื้นที่ : เดิมเป็นที่ตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วปรับเปลี่ยนเป็นศพก.มีข้าวเป็นสินค้าหลักเกษตรกรต้นแบบใช้พื้นที่ทำการเกษตรมาโดยตลอดประกอบด้วยข้าว ทำผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ อ้อยคั้นน้ำและเป็นแหล่งขยายพันธุ์พืชโดยเน้นเกษตรพอเพียงและเกษตรอินทรีย์

แนวทางการพัฒนา : เน้นเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ เทคโนโลยีแปรรูปและการตลาด

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. ลดต้นทุนการผลิต

๒. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการจัดการด้านการผลิตสินค้าเกษตร

๓. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร

๔. ขยายพันธุ์พืช

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

หลักสูตรบังคับ

๑. การขยายพันธุ์พืช
๒. การผลิตข้าวอินทรีย์
๓. เศรษฐกิจพอเพียง
๔. การปรับปรุงบำรุงดิน

หลักสูตรเสริม

๑. อ้อยคั้นน้ำ

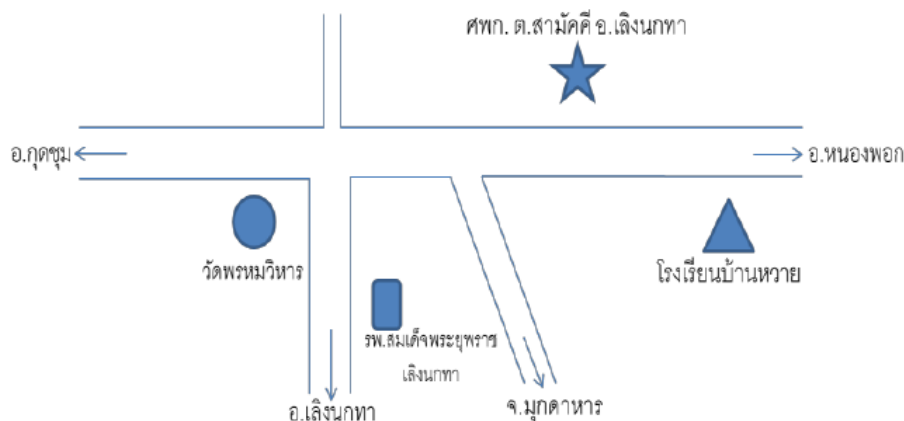
ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๙ ศูนย์

ตารางที่ ๗ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
จังหวัดยโสธร

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุลประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	เศรษฐกิจพอเพียง	การเลี้ยงโค	๘	ห่องแซง	นายอดุลย์ พรหมเสน	๐๙๖๗๗๒๑๑๔๗
๒	เกษตรผสมผสาน	ข้าว	๗	สามแยก	นายลินดา สามารถ	๐๘๓๗๒๘๑๗๕๐
๓	เกษตรผสมผสาน	ข้าว	๑๑	สร้างมิ่ง	นายสุนวรี พรหมจันทร์	๐๙๓๓๒๙๙๒๔๒
๔	ปลูกไผ่ตง-แปรรูปไผ่	การปลูกไผ่ตง	๑๒	โคกสำราญ	น.ส.สุภาวดี บุญทศ	๐๙๒๐๖๔๕๒๘
๕	เกษตรทฤษฎีใหม่	พืชสมุนไพร	๓	ศรีแก้ว	นายบุญนำ ปัญญาดิษฐ์	๐๙๐๒๓๘๒๔๙๘
๖	เศรษฐกิจพอเพียง	การปลูกพริก	๑๒	บึงคำ	นายบุญเรือง ศักขิณาดิ	๐๙๓๓๓๒๘๘๘๕
๗	เศรษฐกิจพอเพียง	ข้าว	๓	กุดแห่	น.ส.พรชัย อาตุร	๐๙๘๔๔๑๖๔๙๖
๘	เพาะเห็ดฟาง	ปลูกเห็ดฟาง	๗	สวาท	น.ส.ศรีประไพพร มลศิลป์	๐๙๘๔๓๖๑๘๑๕
๙	เกษตรผสมผสาน	แปรรูปข้าวโป่ง	๔	กุดเชียงหมี	นางยุพิน ทับแสง	๐๘๙๗๑๖๑๒๘๘

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ภาพที่ ๕ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่เลิงนกทา

อำเภอเลิงนกทา มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๐ กลุ่ม ได้แก่

๑. แปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์ หมู่ ๖ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๒. แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๓ ตำบลสวาท อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๓. แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๕ ตำบลสามัคคี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๔. แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๗ ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๕. แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๗ ตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๖. แปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์ หมู่ ๑๒ ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๗. แปลงใหญ่อยางพารา หมู่ ๑๗ ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๘. แปลงใหญ่อยางพารา หมู่ ๑๐ ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๙. แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๙ ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
๑๐. แปลงใหญ่อยอินทรีย์ หมู่ ๑๕ ตำบลสามัคคี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่อยางพารา หมู่ ๑๗ ตำบลห้องแซง

ที่อยู่ หมู่ ๑๗ ตำบลห้องแซง

กิจกรรมการปลูกยางพารา

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๑,๒๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๙๖๐ บาท (๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๑๒๐ กิโลกรัม/ไร่ เป็น ๑๔๕ กิโลกรัม/ไร่ (๒๐%)
- เป้าหมายรายได้ ๒,๔๔๖ บาท/ไร่
- ประเมินการใช้จ่าย ๙๖๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต
๒. การเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การตลาด
๓. การสร้างอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้
๔. การใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เหมาะสม
๕. การจัดทำแผนธุรกิจเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
๖. การจัดตั้งการกองทุนหมุนเวียน

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่มันสำปะหลัง

ที่อยู่ แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ที่ ๗ ตำบลบุงคำ

กิจกรรม ปลูกมันสำปะหลัง

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๔๕๐ บาท/ไร่ เป็น ๓,๑๙๒ บาท (๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิตเพิ่มผลผลิต จาก ๓,๕๒๕ กิโลกรัม/ไร่ เป็น ๔,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ (๒๐%)
- เป้าหมายรายได้ ๗,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประเมินการใช้จ่าย ๓,๑๙๒ บาท/ไร่

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต
๒. การเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การตลาด
๓. การสร้างอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้
๔. การใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เหมาะสม
๕. การจัดทำแผนธุรกิจเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
๖. การจัดตั้งการกองทุนหมุนเวียน

แผนการผลิตของกลุ่มของแปลงใหญ่อ้อยอินทรีย์ หมู่ ๑๕ ตำบลสามัคคี

ที่อยู่ หมู่ ๑๕ ตำบลสามัคคี

กิจกรรม ปุ๋ยอินทรีย์

- เป้าหมายลดต้นทุนจาก ๑๔,๐๐๐ /ไร่ เป็น ๑๑,๒๐๐ /ไร่
- เพิ่มผลผลิตจาก ๑๓ ตัน /ไร่ เป็น ๑,๕๐๖ตัน/ไร่
- งบประมาณรายจ่าย ๑๑,๒๐๐/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

- ๑.การเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต
- ๒.การเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การตลาด
- ๓.การใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เหมาะสม การใช้โดรนในการให้ปุ๋ย,การจัดการเศษซากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

ตารางที่ ๙ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
การปลูกข้าว					←								๓,๑๙๒	๗,๖๓๕
การปลูกอ้อย	←		→										๔,๕๐๐	๑๙,๐๐๐
การปลูกยางพารา	←											→	๙๖๐	๒,๔๔๘
การปลูกมันสำปะหลัง	←			→					←			→	๔,๘๐๐	๑๐,๐๐๐
บาท/ไร่														

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	โคกสำราญ	แปลงใหญ่ข้าว	ข้าว	๗๐	๑,๕๐๐	นางปัทม สวงนเรือง	๐๙๗๐๒๘๒๕๘๑
๒	สวาท	แปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์	ข้าวอินทรีย์	๖๕	๗๐๐	นายบุญคุ้ม ขายทวีป	๐๙๔๘๒๙๓๒๒๔
๓	สร้างมิ่ง	แปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์	ข้าวอินทรีย์	๕๕	๔๗๑	นายอุทัย สี่มาเมือง	๐๘๘๙๗๕๖๒๓๘
๔	สามแยก	แปลงใหญ่ข้าว	ข้าว	๑๐๐	๑,๐๑๒	นางชวนพิศ วรแสน	๐๙๑๘๖๕๔๔๗๐

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕	กุดเชียงหมี	แปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์	ข้าว	๔๘	๓๔๔	นายพนพล ศรีสุวะ	๐๖๔๓๒๓๔๘๙๕
๖	สามัคคี	แปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์	ข้าว	๘๙	๘๔๗	นายสำรอง อำพนพงษ์	๐๘๘-๓๕๑๙๑๑๔
๗	บุงคำ	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง	๕๓	๖๐๐	นายวีระชัย ไตรษร	๐๘๔๖๘๓๔๐๓๙
๘	สามัคคี	แปลงใหญ่อ้อยอินทรีย์	อ้อย	๓๓	๕,๖๙๐	นายสุขสันต์ นาสูงเนิน	๐๙๘๙๖๗๑๓๑๒
๙	บุงคำ	แปลงใหญ่ยางพารา	ยาง	๓๔	๓๔๖	นางจรรยาพรณ จันทัวโท	๐๘๓๔๖๓๕๕๓๕
๑๐	ห้องแซง	แปลงใหญ่ยางพารา	ยางพารา	๓๘	๖๒๙	นายทวี แก้วหาญ	๐๘๑๔๗๐๕๘๕๑

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๘

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

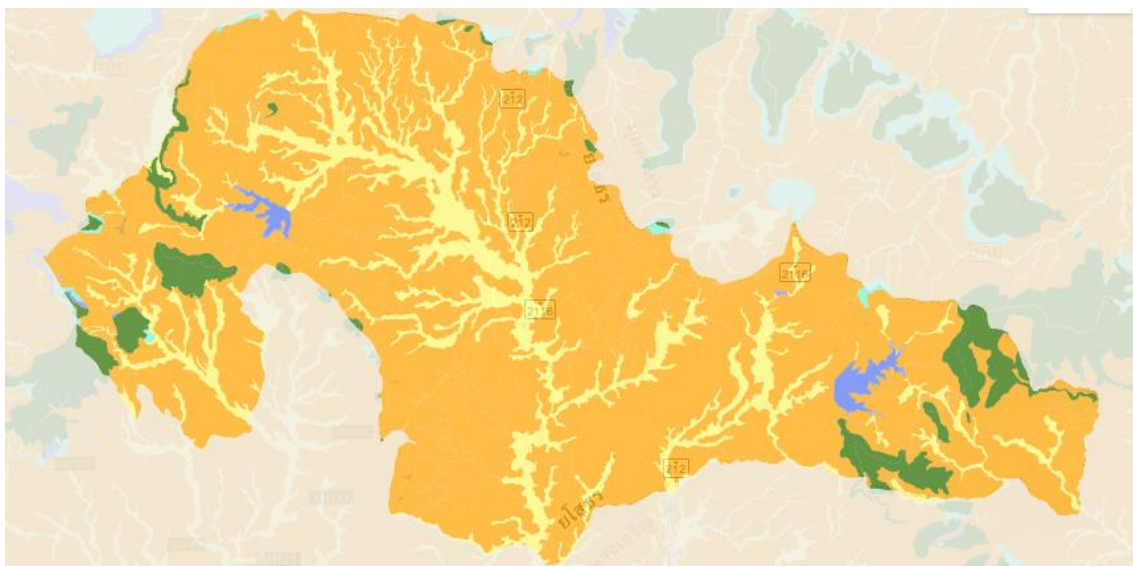
๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่เลิงนกทา

ตารางที่ ๑๐ แสดงทรัพยากรดิน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๒๙,๓๘๐	๒๓.๖๖
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๐	๐
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑,๘๑๖	๑.๔๖
กลุ่มชุดดินผสม	๕,๙๕๐	๔.๗๙
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๘๗,๐๒๖	๗๐.๐๘

ที่มา: Agri-map พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๖ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร (ที่มา: Agri-map พ.ศ.๒๕๖๗)

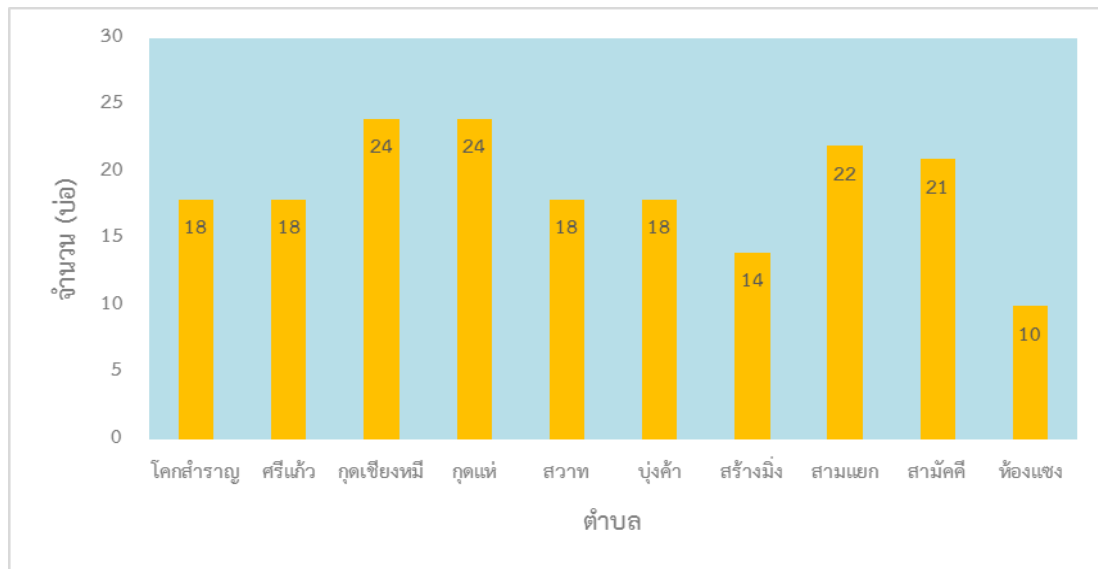
๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอเลิงนกทา เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๘๕% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดินบ่อบาดาลอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร รวมทั้งสิ้น ๑๘๗ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลโคกสำราญ	จำนวน ๑๘ บ่อ
ตำบลศรีแก้ว	จำนวน ๑๘ บ่อ
ตำบลกุดเชียงหมี	จำนวน ๒๔ บ่อ
ตำบลกุดแห่	จำนวน ๒๔ บ่อ
ตำบลสวาท	จำนวน ๑๘ บ่อ
ตำบลบุงคำ	จำนวน ๑๘ บ่อ
ตำบลสร้างมิ่ง	จำนวน ๑๔ บ่อ
ตำบลสามแยก	จำนวน ๒๒ บ่อ
ตำบลสามัคคี	จำนวน ๒๑ บ่อ
ตำบลห้องแซง	จำนวน ๑๐ บ่อ

ภาพที่ ๗ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร (ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ.๒๕๖๗)

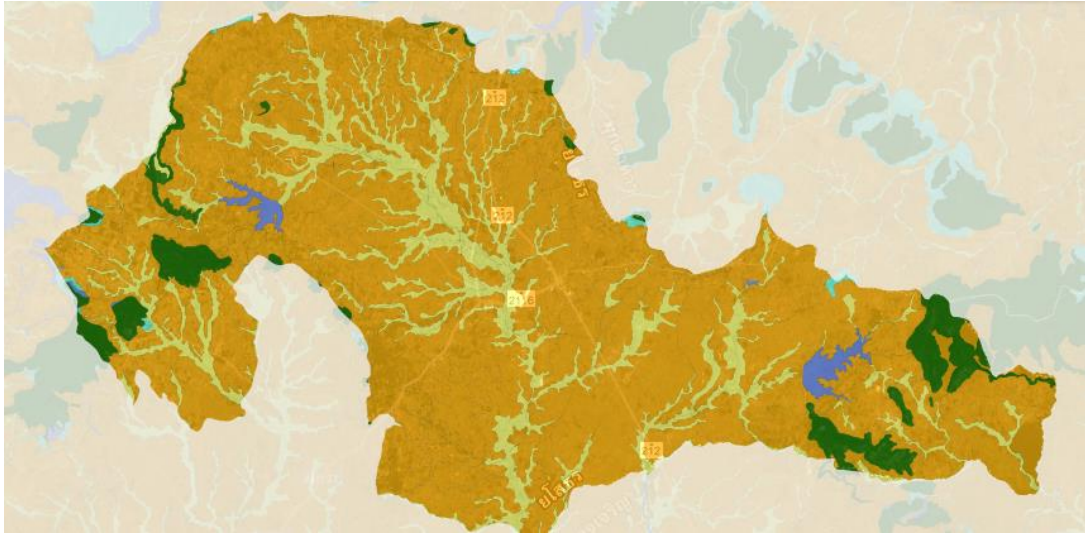
- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอเลิงนกทา มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๖๘ แห่ง

ที่มา: Agri-map พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวอำเภอเลิงนกทา

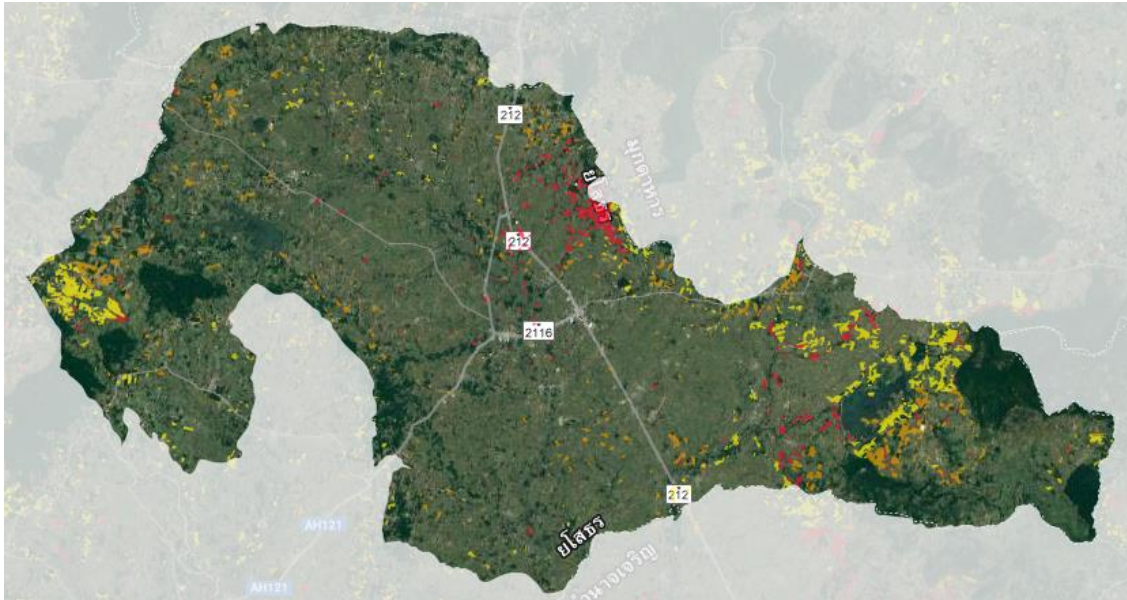
แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ที่มา Agri-map พ.ศ.๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธรพื้นที่จำนวน ๓๐,๓๑๒ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลบุงคำจำนวน ๑๓,๑๐๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลศรีแก้ว จำนวน ๔,๘๖๒ ไร่ และตำบลสามแยก ๓,๓๑๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูก ๓๐,๓๑๒ (ไร่)
๑	บุงคำ	๑๓,๑๐๕
๒	ศรีแก้ว	๔,๘๖๒
๓	สามแยก	๓,๓๑๕
๔	สวาท	๗๑๔
๕	ห้องแซง	๒,๒๓๑
๖	สามัคคี	๖๐๗
๗	กุดแห่	๒,๕๘๔
๘	กุดเชียงหมี	๑,๑๕๖
๙	สร้างมิ่ง	๔๔๙
๑๐	โคกสำราญ	๑,๒๘๕

ภาพที่ ๑๐ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอเลิงนกทา

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ที่มา: Agri-map พ.ศ.๒๕๖๗)

(๓) พื้นที่ปลูกอ้อย

ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอเลิงนกทา มีพื้นที่ปลูก ๖๒,๙๔๐ ไร่ ตามระดับชั้นความเหมาะสมแบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑,๘๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๑ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๖๒,๐๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๕๔ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓๗๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๕๔๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐

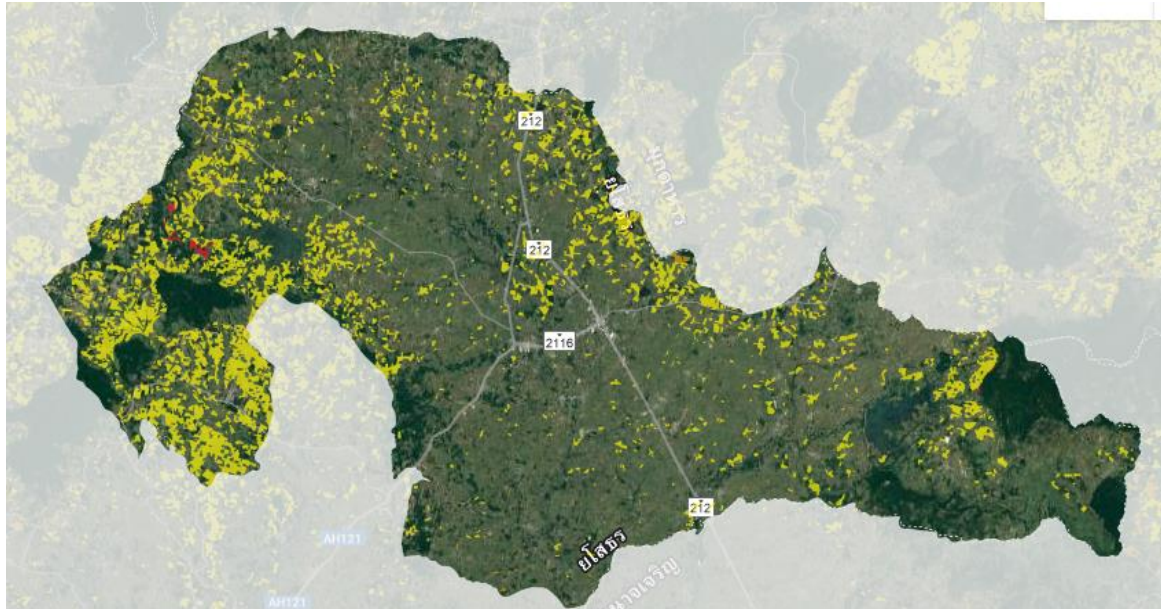
ตารางที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๑,๗๘๑ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บุงคำ	-	๗,๘๔๐	-	-	
ศรีแก้ว	-	๑๘,๗๖๗	-	-	
สามแยก	-	๕,๐๘๐	-	-	
สวาท	-	๑,๖๑๐	-	-	
ห้องแซง	-	๑๕,๒๖๑	-	-	
สามัคคี	-	๓,๖๒๕	-	-	
กุดแห่	-	๕,๖๐๐	-	-	
กุดเชียงหมี	-	๒,๘๘๑	-	-	
สร้างมิ่ง	-	๔๙๐	-	-	
โคกสำราญ	-	๑,๗๘๑	-	-	๖๒,๙๔๐

ที่มา: Agri-map พ.ศ. ๒๕๖๗

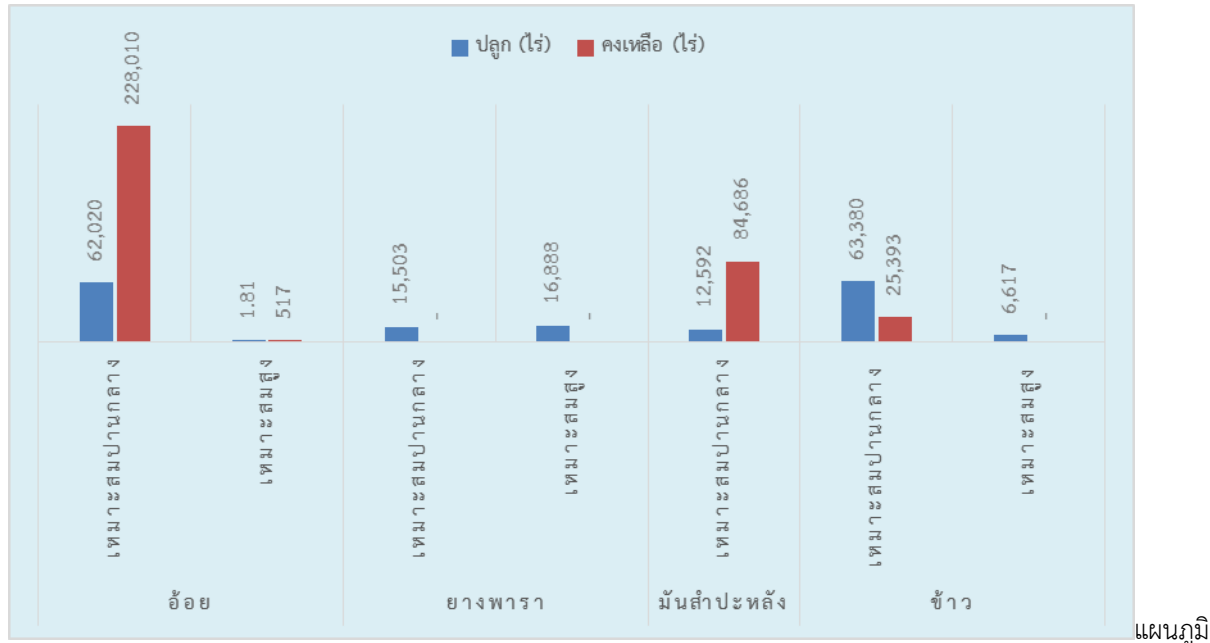
ภาพที่ ๑๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอเลิงนกทา

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร (ที่มาAgri-map พ.๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่ปลูกพืชตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอเลิงนกทา

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

แสดงพื้นที่ปลูกพืชตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอ.เลิงนกทา จังหวัดยโสธร (ที่มาAgri-map พ.ศ.๒๕๖๗)

๒) ปริมาณการผลิต อำเภอเลิงนกทา มีพื้นที่การปลูกข้าว ๒๔๒,๘๗๘ ไร่ จำนวน ๑๘,๘๓๖ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมาก ต่ำลงค่าจำนวน ๔,๓๔๐๒ ไร่ จำนวน ๒,๘๓๒ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลสวาท จำนวน ๓,๕๕๐๙ ไร่ ๒,๘๒๐ ครัวเรือน และตำบลโคกสำราญ จำนวน ๓๓,๕๓๑ไร่ ๒,๕๑๗ ครัวเรือน ตามลำดับ

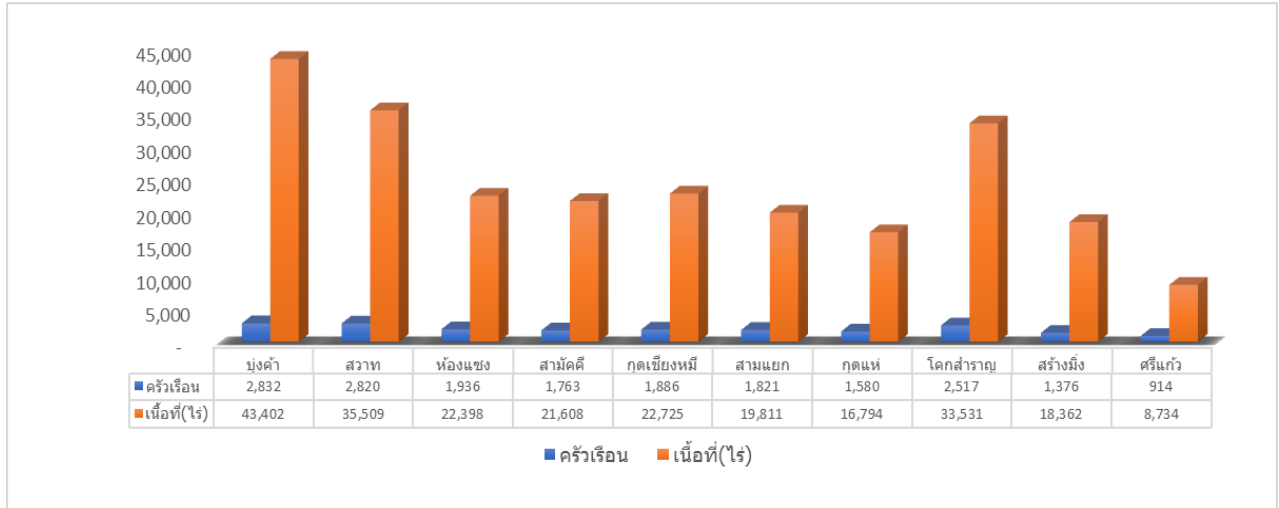
ตารางที่ ๑๔ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บุงคำ	๒,๘๓๒	๔๓,๔๐๒	๔๓,๔๐๒	๑๖,๕๒๙	๐.๓๘๐
สวาท	๒,๘๒๐	๓๕,๕๐๙	๓๕,๕๐๙	๑๓,๔๗๕	๐.๓๘๐
ห้องแซง	๑,๙๓๖	๒๒,๓๙๘	๒๒,๓๙๘	๘,๔๙๘	๐.๓๘๐
สามัคคี	๑,๗๖๓	๒,๑๖๐๘	๒๑,๖๐๘	๘,๒๒๐	๐.๓๘๐
กุดเชียงหมี	๑๘๘๖	๒๒,๗๒๕	๒๒,๗๒๕	๖,๓๔๒	๐.๓๘๐
สามแยก	๑,๘๒๑	๑๙,๘๑๑	๑๙,๘๑๑	๗,๔๗๗	๐.๓๘๐
กุดเห้	๑,๕๘๐	๑๖,๗๙๔	๑๖,๗๙๔	๘,๖๔๓	๐.๓๘๐
โคกสำราญ	๒,๕๑๗	๓๓,๕๓๑	๓๓,๕๓๑	๑๒,๔๗๑	๐.๓๘๐
สร้างมิ่ง	๑,๓๗๖	๑๘,๓๖๒	๑๘,๓๖๒	๗,๐๐๙	๐.๓๘๐
ศรีแก้ว	๙๑๔	๘,๗๓๔	๘,๗๓๔	๓,๓๑๓	๐.๓๘๐
รวม	๑๘,๘๓๖	๒๔๒,๘๗๘	๒๔๒,๘๗๘	๗๙,๕๐๖	๓.๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์การปลูกข้าว และการใช้พันธุ์ข้าวของเกษตรกรกระจายตามพื้นที่ปลูกข้าวครอบคลุมทั่วทั้ง ๑๐ ตำบล ส่วนใหญ่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ พันธุ์ข้าวอื่นๆ ที่ปลูกรองลงมาคือ กข๖ และ กข๑๕ ตามลำดับ เป็นการปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำฝน ชนิดของดินเป็นดินทรายปนร่วน ประมาณ ๓๕ เปอร์เซ็นต์ และ ร่วนปนทรายประมาณ ๖๕ เปอร์เซ็นต์

(๒) การเตรียมดินมีการเตรียมดิน ๓ ครั้ง คือ ไถตะ ไถแปร และคราด

(๓) การปลูกข้าว เกษตรกรปลูกข้าวแบบปักดำ และหว่านข้าวแห้ง ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา ๖-๒๘ กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย ๑๖ กิโลกรัมต่อไร่

(๔) ระบบการให้น้ำเป็นการปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

(๕) การดูแลรักษา ระดับน้ำในการปักดำ ควรมีระดับน้ำในนาขั้นสุดท้าย เพียงแค่คลุมผิวดิน เพื่อป้องกันวัชพืชและประคองต้นข้าวไว้ไม่ให้ล้ม การควบคุมระดับน้ำหลังปักดำก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะระดับน้ำลึกจะทำให้ต้นข้าวแตกกอแน่น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตต่ำ ควรควบคุมให้อยู่ในระดับลึกประมาณ ๑ ฝ่ามือ (๑๐ เซนติเมตร) การกำจัดวัชพืช การป้องกันโรค แมลง เกษตรกรในพื้นที่อำเภอเลิงนกทา เพียงส่วนน้อยที่นิยมใช้สารเคมี ในการควบคุมป้องกัน และกำจัดทั้งโรคและแมลง แมลงที่พบ คือ หนอนกอ ส่วนโรคที่พบบ้างคือ โรคไหม้ ส่วนการกำจัดวัชพืช นิยมถอนด้วยมือ ประมาณ ๑- ๒ ครั้งในฤดูปลูก วัชพืชที่เป็นปัญหามากทั้งนาดำและนาหว่าน คือ หญ้าชนิดต่างๆ เช่น หญ้าหว่าย ข้าววัชพืช เป็นต้น ส่วนวัชพืชอื่น ที่พบเช่น กกชนิดต่างๆ ผักอีฮิน โสนน้ำ ผักกะแยง เป็นต้น

(๖) การใส่ปุ๋ย ในนาปักดำ แปลงกล้าเกษตรกรจะใส่ปุ๋ยอินทรีย์ก่อนไถตะ และใส่ปุ๋ยเคมีหลังข้าวงอก ๑๐-๒๐ วัน ทั้งการทำนาแบบปักดำ และนาหว่าน เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยเคมี ๑ ครั้งมากกว่า ๒ ครั้ง เกษตรกรนิยมใส่ปุ๋ยหลักปักดำ ประมาณ ๑๕-๓๐ วันหลังปักดำ ส่วนนาหว่านจะใส่สูตรเดียวกันในช่วงหลังข้าวงอกประมาณ ๑๕-๓๐ วัน โดยใส่ปุ๋ย ๑๖-๑๖-๘ มากที่สุด นอกจากนี้จะใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ ๑๕-๑๕-๑๕ และ ๔๖-๐-๐ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับการใส่ปุ๋ยสองครั้ง ครั้งที่ ๑ จะใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือ ๑๖-๒๐-๐

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

หลังปักดำประมาณ ๑๕-๓๐ วันหลังปักดำ ส่วนนาหว่านจะใส่ในช่วงหลังข้าวงอกประมาณ ๑๕-๓๐ วัน และครั้งที่ ๒ จะใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๔๖-๐-๐ ช่วงข้าวแตกกอ หรือช่วงข้าวตั้งท้อง

(๗) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าว โดยเก็บเกี่ยวหลังออกดอกประมาณ ๓๐ วัน นิยมใช้เครื่องเกี่ยวนวด เกษตรกรจะแบ่งผลผลิตเป็นสามส่วนคือ เพื่อบริโภค ทำพันธุ์ และขาย เกษตรกรจะเก็บข้าวไว้ให้เพียงพอสำหรับบริโภคทั้งปี และกันบางส่วนไว้เป็นเมล็ดพันธุ์สำหรับปลูกในปีต่อไป ที่เหลือจึงขาย โดยขายเพียงครั้งเดียว หรืออาจจะแบ่งขาย ๒ ครั้ง เพื่อราคาขายที่ดีกว่า

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คือให้มีการสูญเสียของข้าวในขณะเก็บรักษาน้อยที่สุดทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ในด้านปริมาณ มีการสูญเสียน้ำหนัก เนื่องจาก นก หนู แมลงในโรงเก็บ และการหายใจของเมล็ด ส่วนด้านคุณภาพ เช่น เกิดข้าวเมล็ดเหลือง เกิดกลิ่นเหม็นอับ และมีสิ่งสกปรกเจือปนมาก การเก็บรักษาข้าวโดยทั่วไป ควรเก็บรักษาไว้ในสภาพหรือโรงเก็บที่มีความชื้นสัมพัทธ์และอุณหภูมิของอากาศต่ำ (ในที่แห้งและเย็น) ส่วนใหญ่การเก็บในโรงเก็บหรือยุ้งฉางของเกษตรกร

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูการป้องกันโรค แมลง เกษตรกรในพื้นที่อำเภอเลิงนกทา เพียงส่วนน้อยที่นิยมใช้สารเคมี ในการควบคุมป้องกัน และกำจัดทั้งโรคและแมลง แมลงที่พบ คือ หนอนกอ ส่วนโรคที่พบบ้าง คือ โรคไหม้ ส่วนการกำจัดวัชพืช นิยมถอนด้วยมือ ประมาณ ๑- ๒ ครั้งในฤดูปลูก

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอเลิงนกทา มีการปลูกอ้อยดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					△	△	△					

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ... แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
(ที่มาสำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทาพ.ศ.๒๕๖๗)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอเลิงนกทามีต้นทุนการผลิตอ้อยโดยพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุนเป็นเงิน

ตารางที่ ๑๔ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวปี ๒๕๖๖ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ	
			บาท	บาท/ไร่		
ไถดะ						
ไถแปร						
ไถยกร่อง (กรั้มเบอร์)						
พันธุ์						
ปลูก (รถปลูก)						
ยาคุมวัชพืช (๒ ครั้ง)						

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

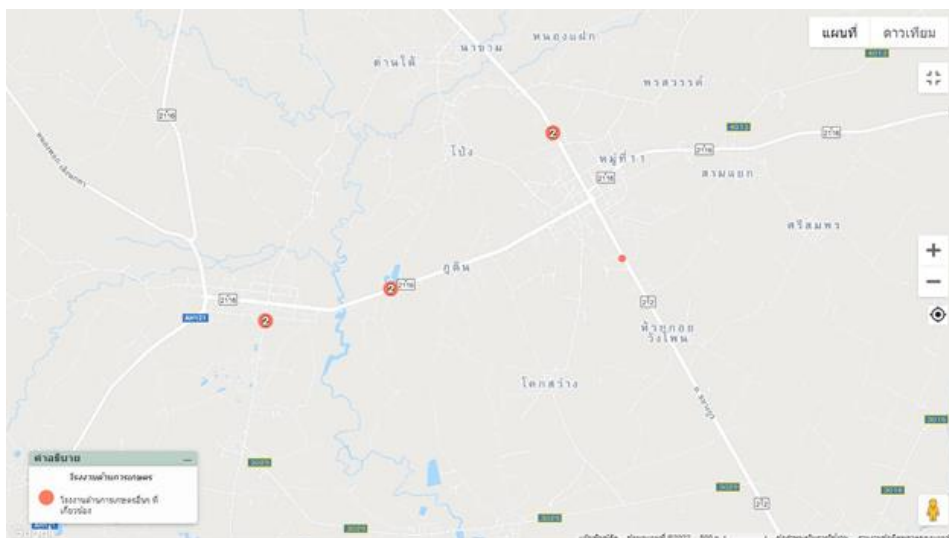
กลบร่อง						
ดายหญ้า						
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)						
ค่าแรงใส่ปุ๋ย						
ให้น้ำ ๘ ครั้ง/ปี						
เก็บเกี่ยวต้นละ ๑๒๐ บาท						
คืบ ต้นละ ๖๐						
บรรทุกต้นละ ๑๒๐ บาท						
ค่าบริการ						
ค่าเช่า						
รวม						

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๗)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป อำเภอเลิงนกทา มีโรงงาน ๓ รวม ๓ แห่ง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			ปริมาณการรับซื้อ (ตัน)
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
๑	โรงสีพงษ์เจริญ	๑	สวาท	เลิงนกทา	
๒	โรงสีไชยกุล	๑๓	สามแยก	เลิงนกทา	
๔	โรงสีกิจพงษ์	๑๑	สามแยก	เลิงนกทา	

แผนที่แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอเลิงนกทา

ภาพที่ ๑๓ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอเลิงนกทา
(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา พ.ศ.๒๕๖๗)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอเลิงนกทา มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว ๑๐ จำนวน ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๑ ราย องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่นดังนี้

ตารางที่ ๑๕ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิต อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ที่	ชื่อ – สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายอานนท์ มะปรังก่า	๑๘	บุงคำ	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๒	นางนุจรี ชนวงค์	๔	สวาท	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๓	น.ส.อัญชลี ไชยโคตร	๗	ห้องแซง	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๔	นางวิมาน อำพนพงษ์	๑๕	สามัคคี	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๕	นางยุพิน ทับแสง	๔	กุดเชียงหมี	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๖	นายบุญคุ้ม ขายทวีป	๑๓	สวาท	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๗	นางพรรณิ ศรีสุวงศ์	๕	สามัคคี	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๘	นางทองร้อย แสงหมื่น	๑๐	ศรีแก้ว	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๙	นายบุญนำ ปัญญาดิษฐ์	๓	ศรีแก้ว	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร
๑๐	นายบุญธรรม ชื่นตา	๘	สวาท	เลิงนกทา	๒๕๖๑	การเกษตร

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๑๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
1. ด้านพื้นที่และการเกษตร การเกษตร 1 ทรัพยากรดิน	- สภาพดินส่วนมากขาดความอุดมสมบูรณ์ โดยเป็นดินทรายจัด เป็นส่วนใหญ่ - ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และมีสารพิษตกค้าง	1. ส่งเสริมใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว 2. ส่งเสริมให้เกษตรกรอนุรักษ์ดินและน้ำมากขึ้น	อำเภอเลิงนกทา	มาก
2. ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร 1. ขาดความรู้ทางวิชาการ 2. ไม่มีที่ดินทำกิน 3. แหล่งน้ำไม่เพียงพอทำการเกษตร 4. ราคาผลผลิตตกต่ำ 5. ภัยธรรมชาติ 6. ขาดเงินทุน 7. โรคและศัตรูพืชระบาด 8. การบูรณาการองค์ความรู้	1. น้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้งไม่เพียงพอเนื่องจากแหล่งน้ำไม่สามารถกักเก็บน้ำได้นาน 2. ประชาชนส่วนใหญ่มีความยากจน การออมมีน้อยและมีหนี้สินมาก รวมทั้งเกษตรกรบางส่วนไม่มีที่ทำกิน 3. ตลาดสินค้าการเกษตรยังไม่มีประสิทธิภาพและการตลาดในลักษณะต่างๆ ยังไม่ชัดเจน 4. เทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตการเกษตรยังมีน้อย 5. ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับกลไกตลาดกลางของประเทศ 6. ห้างไกลเมือง ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง 7. โรคแมลงศัตรูพืชเข้า	1. มุ่งเน้นให้เกิดการผสมผสานกิจกรรม/โครงการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัด และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ลงสู่พื้นที่ในลักษณะของการบูรณาการ โดยจะต้องสอดคล้องกับปัญหาและตรงกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร รวมทั้งไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกันและกัน 2. มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยมีเกษตรกรและชุมชนเป็นศูนย์กลาง และชุมชนจะต้องเป็นผู้คิด ผู้ทำ และผู้ประเมินผลการกระทำด้วยตนเองทุกขั้นตอน 3. มุ่งเน้นให้ชุมชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องและ	อำเภอเลิงนกทา	มาก

	ทำลายผลผลิตทางการเกษตร	เหมาะสม (GAP) ไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน 4. นโยบายโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของรัฐบาลมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของอำเภอ 5. ผลักดันผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศ รวมทั้งนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก 6. ส่งเสริมให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อยในช่วงหน้าแล้ง		
3 ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ 1. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ 2. ขาดมาตรฐานการรับรองคุณภาพ 3. ผลผลิตไม่ต่อเนื่อง 4. ขาดองค์ความรู้ 5. ขาดแหล่งเงินทุน	1. แรงงานส่วนใหญ่ขาดทักษะและขาดวินัย 2. การอพยพแรงงานหลังการเก็บเกี่ยว 3. น้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูง รวมทั้งจะส่งผลให้เกิดปัญหา มีการปลูกพืชเพื่อแปรรูปเป็นพลังงานทดแทน ไปแย่งพื้นที่ปลูกพืชอาหาร เกิดอาหารแพงขึ้นมาได้	1. นโยบายสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและ OTOP 2. สนับสนุนการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจ ขอสินเชื่อเพื่อพัฒนาสินค้า 3. สนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ YSF 4. แนะนำให้ปลูกพืชให้ได้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด 5. จัดการอบรมให้เกษตรกรสามารถเรียนรู้และพัฒนาสินค้าให้สามารถได้รับการรับรองคุณภาพ	อำเภอเลิงนกทา	มาก

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของอำเภอเลิงนกทา

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ภายนอก	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	๑. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ๒. มีโรงงานน้ำตาลอยู่ในพื้นที่ ๓. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร รัษฎ์ศรีเทพ ๔. เกษตรกรมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ กับการทำการเกษตร	๑. แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ๒. ขาดแรงงานด้านการเกษตร ๓. ขาดความรู้ทางวิชาการ ๔. ต้นทุนทางการเกษตรสูง ๕. ขาดเงินทุน ๖. ขาดการพัฒนาคุณภาพสินค้า (brand)
โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
๑. มีแหล่งเงินทุนสนับสนุน ๒. การคมนาคมสะดวก ๓. องค์ความรู้ด้าน เทคโนโลยีมีให้เลือก หลายหลาย	๑. ส่งเสริมการทำการเกษตรเชิงท่องเที่ยว (S๑+O๒) ๒. ส่งเสริมการปลูกพืชปลอดภัย(S๓+O๑)	๑. สนับสนุนการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจ ของ สิ้นเชื่อเพื่อพัฒนาสินค้า (W๑+O๑) ๒. สนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ YSF (W๒+O๓)
อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
๑. ไม่มีที่ดินทำกิน ๒. ภัยธรรมชาติ ๓. โรคและแมลงศัตรูพืช ระบาด ๔. ภาระหนี้สิน	๑. แนะนำให้ปลูกพืชที่ได้คุณภาพตรง ตามความต้องการของตลาด (S๓+T๓) ๒. แนะนำการปลูกพืชนอกฤดู (S๔+T๒)	๑. รณรงค์การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้ เคมี (W๔+T๓) ๒. ส่งเสริมให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อยในช่วง หน้าแล้ง (W๑+T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- ๑.๒ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง
- ๑.๓ ส่งเสริมการทำการเกษตรเชิงท่องเที่ยว
- ๑.๔ อาสาสมัครและเกษตรกรต้นแบบ
- ๑.๕ ส่งเสริมการปลูกพืชปลอดภัย
- ๑.๖ การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ไม่เหมาะสม

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตพืชอาหารปลอดภัย
- ๒.๒ ลดต้นทุนการผลิต
- ๒.๓ ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ๒.๔ ส่งเสริมการปลูกพืชตามระบบเกษตร

๒.๕ สนับสนุนการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจ ขอสินเชื่อเพื่อพัฒนาสินค้า

๒.๖ สนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ YSF

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

๓.๑ ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงาน

๓.๒ แนะนำให้ปลูกพืชให้ได้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด

๓.๓ แนะนำการปลูกพืชนอกฤดู

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

๔.๒ บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

๔.๓ รณรงค์การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้เคมี

๔.๔ ส่งเสริมให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อยในช่วงหน้าแล้ง

ปัจจัยภายในอำเภอ		ปัจจัยภายนอกอำเภอ	
จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภัยคุกคาม
- ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน ๑. เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิและสินค้าเกษตรและส่งออกไปยังจังหวัดภาคกลาง ๒. เป็นแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงและส่งออก ๓. มีกองทุนหมู่บ้านและกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้านที่จะสนับสนุนการประกอบอาชีพของเกษตรกร ๔. องค์กรชุมชน/เอกชนและกลุ่มเกษตรกรทำนาเข้มแข็งเพื่อการสังคมและส่งเสริมอาชีพ	- ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน ๑. ประชาชนส่วนใหญ่มีความยากจน การออมมีน้อยและมีหนี้สินมาก รวมทั้งเกษตรกรบางส่วนไม่มีที่ทำกิน ๒. ตลาดสินค้าการเกษตรยังไม่มีประสิทธิภาพและการตลาดในลักษณะต่างๆ ยังไม่ชัดเจน ๓. เทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตการเกษตรยังมีน้อย ๔. ขาดสารการตลาดและการกระตุ้นมีน้อย	๑. นโยบายสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและ OTOP ๒. ผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศ รวมทั้งนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก ๓. ผลผลิตยางพาราเป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ ๔. ผลผลิตของมันสำปะหลังยังเป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ	๑. พื้นที่บางส่วนประสบปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งซ้ำซาก ๒. ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับกลไกตลาดกลางของประเทศ ๓. นโยบายการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ๔. ห่วงไกลเมือง ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง ๕. โรคแมลงศัตรูพืชเข้าทำลายผลผลิตทางการเกษตร
๕. มีแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นสามารถช่วยในการเพาะปลูก	๕. ปศุสัตว์ขนาดกลางขนาดเล็ก (โค กระบือ สุกร) และสัตว์น้ำ มีจำนวนน้อย ๖. ไม่มีระบบชลประทาน	๕. นโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตร	๖. กระแสวัฒนธรรมต่างประเทศทำให้ชีวิตชุมชนเปลี่ยนไปและฟุ้งเฟ้อจากค่านิยมวัตถุ

ปัจจัยภายในอำเภอ		ปัจจัยภายนอกอำเภอ	
จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภัยคุกคาม
๖. มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เช่น ภูหินปูน ภูหมากพริก ห้วยสะแบก ห้วยลิงโจน ห้วยโพง ๗. มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นเด่นชัดโดยเฉพาะงานประเพณีบุญบั้งไฟ ๘. บุคคลากรมีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลาย ๙. แรงงานมีจำนวนมากและสามารถพัฒนาเป็นแรงงานฝีมือได้ ๑๐. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวะมีเพียงพอและมีมหาวิทยาลัยสาขาสามารถศึกษาได้ถึงระดับปริญญาตรี	๗. น้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้งมีเพียงพอเนื่องจากแหล่งน้ำไม่สามารถกักเก็บน้ำได้นาน ๘. แหล่งท่องเที่ยวมีขนาดความน่าสนใจและสิ่งอำนวยความสะดวกมีน้อย ๙. ถนนในชนบทส่วนมากยังมีสภาพชำรุด ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ๑๐. การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการศึกษาต่อเนื่อง ๑๑. ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมสุขภาพอนามัยไม่ดี	ปลด ภัย และ เกษ ทร อินทรีย์ ๖. นโยบายโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของรัฐบาลมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของอำเภอ ๗. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ๘. นโยบายโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของรัฐบาลมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทางอำเภอ	นิยม ๗. การแข่งขันจากบริษัทข้ามชาติเนื่องจากนโยบายเปิดเสรีทางการค้า ๘. น้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูง รวมทั้งจะส่งผลให้เกิดปัญหา มีการปลูกพืชเพื่อแปรรูปเป็นพลังงานทดแทน ไปแย่งพื้นที่ปลูกพืชอาหาร เกิดอาหารแพงขึ้นมาได้ ๙. ภาวะโลกร้อน ๑๐. ภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจระดับประเทศทั่วโลก
๑๑. สถานบริการสาธารณสุขทั้งระดับตำบลและระดับอำเภอมีเพียงพอ ๑๒. สถิติอาชญากรรมในพื้นที่ต่ำ - ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑๓. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปยังไม่ถูกทำลาย - ระบบบริหาร ๑๔. การบริหารงานราชการอำเภอ จังหวัดแบบบูรณาการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา	๑๒. การอพยพแรงงานหลังการเก็บเกี่ยว ๑๓. แรงงานส่วนใหญ่ขาดทักษะและขาดวินัย ๑๔. เกษตรกรส่วนใหญ่พึ่งพาปุ๋ยวิทยาศาสตร์และสารเคมีตกค้าง ทำให้ดินเสีย และสารเคมีตกค้างทำลายสุขภาพของเกษตรกร ๑๕. สภาพสังคมเริ่มเข้าสู่สังคมสูงอายุ - ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ๑๖. สภาพดินส่วนมากขาดความอุดมสมบูรณ์ โดยเป็นดินทรายจัด เป็นส่วนใหญ่ ๑๗. สภาพป่าในหลายพื้นที่มีปริมาณ		๑๑. ภัยคุกคามจากโรคติดต่อจากภายนอก เช่น หวัด ๒๐๐๙ ใช้หัวดนก ฯลฯ

ปัจจัยภายในอำเภอ		ปัจจัยภายนอกอำเภอ	
จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภัยคุกคาม
	ลดลง เนื่องจากถูกบุกรุก ถางป่า ลักลอบตัดไม้ ๑๘. ประชากร ขาดจิตสำนึกการ อนุรักษ์ดินและน้ำ		

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอำเภอเลิงนกทา

จากการประมวลข้อมูลสภาพทั่วไปแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ นโยบายหน่วยเหนือทุกระดับและการกำหนดปัจจัยประกอบการวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT) สามารถสรุปวิเคราะห์ศักยภาพในแต่ละด้านดังนี้

๑. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ

จากข้อมูลสถานการณ์เศรษฐกิจของอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เมื่อพิจารณาโครงสร้างการผลิต มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม อำเภอเลิงนกทา สาขาที่ทำรายได้มากที่สุดคือ สาขาเกษตรกรรม (โดยเป็นรายได้จากการปลูกข้าวมากที่สุด) อำเภอเลิงนกทา ในด้านจุดแข็งมีพื้นที่การเกษตรมาก มีเกษตรกรที่มีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพการเกษตรโดยเฉพาะการปลูกข้าวหอมมะลิ และผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ ในบางอย่างเป็นสินค้าส่งออก แรงงานมีจำนวนมาก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม โดยเฉพาะงานประเพณีบั้งไฟ มีถนนเพื่อการขนส่งผลผลิต และการท่องเที่ยวเข้าถึงทุกหมู่บ้าน แต่ในด้านจุดอ่อนพบว่าประชาชนประชาชนส่วนใหญ่มีความยากจนเนื่องจากมีรายได้ต่ำ ค่าใช้จ่ายสูง มีหนี้สินมาก ผลผลิตปศุสัตว์ขนาดเล็ก (โค-กระบือ สุกร) ขนาดเล็ก และสัตว์น้ำยังมีน้อย เมื่อเปรียบเทียบพื้นที่การเกษตร และจำนวนเกษตรกร การตลาดยังไม่ชัดเจน แรงงานส่วนใหญ่ขาดทักษะและขาดวินัย น้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้งไม่เพียงพอ เนื่องจากแหล่งน้ำไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้นาน ระบบชลประทานไม่มี สภาพดินส่วนมากขาดความอุดมสมบูรณ์ โดยเป็นดินทราย ในด้านโอกาส รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน ผลิตภัณฑ์ชุมชน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษเป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก นโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และ SMEs ส่วนในด้านอุปสรรคพบว่ามีพื้นที่บางส่วนประสบปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งซ้ำซาก ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับกลไกของตลาดกลางของประเทศ นโยบายการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ การอยู่ห่างไกลเมืองทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การพัฒนาเศรษฐกิจของอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธรแล้วเห็นว่าศักยภาพเศรษฐกิจของอำเภอมີพื้นที่การเกษตรมาก เกษตรกรมีทักษะ ฯลฯ ถ้ามีการพัฒนาการผลิตเกษตรปลอดภัยน่าจะได้ผล โดยเฉพาะการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดภัยให้ได้คุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า รองลงไปคือ ส่งเสริมการปลูกยางพารา มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ปศุสัตว์และการประมง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนการท่องเที่ยวจะต้องพัฒนาสร้างให้โดดเด่น สร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้

๒. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านสังคม

จากข้อมูลสถานการณ์ด้านสังคมของอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ในด้านจุดแข็ง เมื่อพิจารณาด้านการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีผู้เข้าเรียนตามเกณฑ์ การเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อัตราครู : นักเรียน เฉลี่ย ๑ : ๑๖.๓๙ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาหลากหลาย ด้านสาธารณสุขมีโรงพยาบาล และสถานอนามัย เพียงพอ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในเกณฑ์ควบคุมได้

จุดอ่อน ประชาชนยังขาดการศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาในระบบยังมีคุณภาพการศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพอนามัยไม่ดี จำนวนบุคลากรด้านสาธารณสุขไม่เพียงพอต่อการป้องกันและรักษาโรคแรงงานมีมากแต่ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ มีภาระหนี้สินครัวเรือน ปัญหาภาวะสังคมความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มต่างๆ มีการอพยพแรงงานหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว และมีผู้สูงอายุมากขึ้น

ด้านโอกาสรัฐบาลมีนโยบายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการศึกษาสาธารณสุข ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การป้องกันปราบปรามยาเสพติด

ด้านปัญหาอุปสรรค กระแสวัฒนธรรมต่างประเทศทำให้วิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนไปและฟุ้งเฟ้อจากค่านิยมในวัตถุนิยม

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคการพัฒนาของอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร แล้วเห็นว่าศักยภาพด้านสังคมมีโครงสร้างการศึกษา สาธารณสุขดีเพียงพอความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินอยู่ในเกณฑ์ควบคุมได้ แต่เพื่อให้เป็นสังคมหน้าอยู่จะต้องเร่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ให้มีความประหยัด มีแผนชีวิตโดยมุ่งเน้นไปที่พัฒนาคนให้มีความรู้ และการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความเป็นอยู่ที่ดีตามเกณฑ์ จปฐ. ให้มีความสุขในพื้นที่ ไม่อพยพแรงงานทั้งนี้เพื่อให้ครอบครัวอบอุ่น สังคมชุมชนเข้มแข็งให้เป็นชุมชนน่าอยู่ให้ได้

๓. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากข้อมูลสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ในด้านจุดแข็ง เมื่อพิจารณาจำนวนแหล่งน้ำธรรมชาติและน้ำต้นทุน เห็นว่ามีเพียงพอที่จะใช้ในการเกษตรและอุปโภคบริโภคในฤดูฝน ส่วนฤดูแล้งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ เห็นควรให้ปรับปรุงให้แหล่งน้ำสามารถเก็บกักน้ำเพิ่มมากขึ้น คุณภาพดินทุกหมู่บ้านได้มีการฟื้นฟูปรับปรุงและบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ สำหรับสิ่งแวดล้อมในด้านมลพิษทางอากาศและเสียงในเขตชุมชนมีอยู่บ้าง แต่ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่อันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

จุดอ่อน แหล่งน้ำธรรมชาติบางแห่งมีสภาพตื้นเขิน รับน้ำเก็บน้ำได้ปริมาณน้อย ทรัพยากรป่าไม้มีจำนวนน้อย เนื่องจากถูกถางเพื่อทำการเกษตร และบางส่วนถูกลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ทำให้มีผลเสียต่อระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ประสบปัญหาภาวะโลกร้อน คุณภาพดินส่วนมากเป็นดินไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการใช้ปุ๋ยเคมีมานาน ขาดการปรับปรุงและบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ และลักษณะดินเป็นดินทราย คุณภาพน้ำและปริมาณน้ำเสียมีเพิ่มขึ้น ส่วนปริมาณขยะและกากของเสียในเขตชุมชนขนาดใหญ่มีขยะมากขึ้น

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะจุดแข็ง จุดอ่อน การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร แล้วเห็นว่าศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอำเภอมีแหล่งน้ำธรรมชาติ และน้ำต้นทุนเพียงพอทำการเกษตรในฤดูฝน ดังนั้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน จะต้องรณรงค์ให้ประชาชนให้เห็นความสำคัญ และร่วมกับภาครัฐพัฒนา ฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าไม้ คุณภาพดิน เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การร่วมกันกำจัดขยะ กากของเสียและลดมลพิษจะช่วยให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ประเด็นปัญหาสำคัญและโอกาสพัฒนาของอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

จากการวิเคราะห์และกำหนดปัจจัยประกอบในการวิเคราะห์ศักยภาพ เป็นปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถกำหนดประเด็นปัญหาสำคัญ และโอกาสการพัฒนาของอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เพื่อเป็นข้อมูลนำไปกำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์ที่เป็นไปตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

ลำดับความสำคัญ	ประเด็นปัญหาสำคัญ	โอกาสการพัฒนา
๑	ผลผลิตการเกษตร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ อยู่ในอัตราต่ำ และราคาผลผลิตต่ำ และไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับกลไกตลาดกลาง (ควรสร้างมูลค่าเพิ่มโดยจัดทำเป็นสินค้าปลอดภัย หรืออินทรีย์)	เพื่อให้ผลผลิตการเกษตร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และจำหน่ายได้ราคาสูง สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการทำ การเกษตร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิปลอดภัยจากสารพิษ และข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้กับเกษตรกร เนื่องจาก อำเภอเลิงนกทา เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ เกษตรกรปลูกข้าวหอมมะลิเป็นจำนวนมาก มีความชำนาญในการทำนา โดยเฉพาะมีศูนย์ข้าวชุมชน และกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกข้าวหอมมะลิปลอดภัย และข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ๖ กลุ่ม กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ นิคมปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (นิคม สปก.) เป็นแกนนำในการดำเนินการ ตลาดมีความต้องการทั้งภายในประเทศ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมทำการเกษตรโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิปลอดภัยและข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาให้การสนับสนุน วิธีการจัดโซนพื้นที่เป็นรายตำบลให้ชัดเจน กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการผลิต ดังนั้น โอกาสการพัฒนาผลผลิตการเกษตรและข้าวหอมมะลิปลอดภัยและข้าวหอมมะลิอินทรีย์จึงมีมาก จะทำให้ผลผลิตที่สูงขึ้น ราคาที่แน่นอน จัดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ในระดับสูงสุด
๒	โครงสร้างพื้นฐานยังไม่เพียงพอบริการประชาชน (ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ร้องทุกข์ และปรับถนนให้อยู่ในสภาพดีเป็นประจำทุกปี)	อำเภอเลิงนกทายังมีถนนที่มีสภาพชำรุดเสียหาย เนื่องจากมีรถสัญจร และขนส่งสินค้าเกษตรจำนวนมาก แหล่งน้ำลำน้ำเพื่อการเกษตรส่วนมากตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำได้มาก เกษตรกรร้องขอให้ภาครัฐช่วยเหลือเป็นประจำ รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอ จึงมีค่อนข้างมากจัดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์อันดับสูงของอำเภอ
๓	ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ค่าใช้จ่ายสูง เป็นหนี้สิน (ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน การออมมีน้อย มีหนี้สินมาก ไม่มีที่ดินทำกิน) มีการเคลื่อนย้ายแรงงานและขาดแรงงานในพื้นที่	อำเภอเลิงนกทาเป็นเมืองเกษตรกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่ยากจน มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง จำหน่ายผลผลิตได้ในราคาต่ำ และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานหลังจากฤดูการเก็บเกี่ยวข้าวในปี ทำให้ขาดแรงงานภาคการเกษตรในพื้นที่เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหนี้สิน แนวทางการแก้ไขเบื้องต้น จะต้องลดรายจ่ายโดยส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน และดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร จัดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ในแผนพัฒนาอำเภอ

ลำดับความสำคัญ	ประเด็นปัญหาสำคัญ	โอกาสการพัฒนา
๔	ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และมีสารพิษตกค้าง	เกษตรกรอำเภอเล็งนกทานำปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรมาเป็นเวลานานหลายปี เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการปรับปรุงและบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และมีสารพิษตกค้างในดินและผลผลิตทางการเกษตร รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการทำเกษตรปลอดสารพิษ และเกษตรอินทรีย์ การปลูกพืชปุ๋ยสด การจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ให้กับทุกตำบลของอำเภอเล็งนกทา ยุทธศาสตร์จังหวัดและอำเภอ มีประเด็นส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ครบวงจร โอกาสในการปรับปรุงและแก้ไขดินขาดความอุดมสมบูรณ์และสารพิษตกค้างจึงมีแนวทางค่อนข้างมาก จัดเป็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาอำเภอ
๕	ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม (มีการบุกรุกแล้วถางป่า)	อำเภอเล็งนกทานีสภาพป่าทางตอนเหนือของอำเภอมีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนมาก แต่มีปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า การไม่อนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้ทรัพยากรดังกล่าวเสื่อมโทรมทางแก้ไขจำต้องให้ทุกภาคส่วน ร่วมกันป้องกัน ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวให้อยู่ในสภาพดี ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายป้องกันทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โอกาสแก้ไขพัฒนาจึงมีค่อนข้างมาก จัดเป็นยุทธศาสตร์ไว้ในแผนพัฒนาอำเภอ
๖	ขาดทักษะในการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาในระบบกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังต่ำกว่ามาตรฐานระดับประเทศ	อำเภอเล็งนกทานีสถานการศึกษาเพียงพอ แต่จากการสำรวจวัยแรงงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) พบว่าประชากรประมาณ ๒,๐๑๕ คน ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกษตรกรขาดทักษะในการประกอบอาชีพ ทางแก้ไขจะต้องประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเกษตรกรดังกล่าว เข้าเรียนต่อโดยจังหวัดและอำเภอสนับสนุนอาชีพไปพร้อมกับเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น โอกาสการแก้ไข/พัฒนาให้เกษตรกรศึกษาต่อและเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพจึงมีค่อนข้างมาก จัดเป็นยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ

หมายเหตุ การตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ต้องเป็นไปตามแบบฟอร์มรายงานผลการวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ ตามแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒ ที่แนบมาพร้อมหนังสือแจ้งจังหวัด
๒. ความเป็นปัจจุบันของข้อมูล
๓. การแสดงอ้างอิงแหล่งที่มาของแต่ละข้อมูล
๔. นอกจากการบรรยายเนื้อหาแล้วต้องมีตาราง แผนภูมิ หรือแผนที่ประกอบตามแบบฟอร์มรายงาน

โครงการส่งเสริมการจัดตั้งและบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอเลิงนกทา

1. หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของชุมชนที่มีการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ โดยหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ส่งเสริมกิจการของชุมชนและสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม คุณภาพมาตรฐานการผลิต และผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการธุรกิจ และการแข่งขันทางการตลาด เพื่อให้กิจการของชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ การประกอบกิจการชุมชนในปัจจุบันมีความท้าทายมากยิ่งขึ้นตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ และระบบเศรษฐกิจโลก การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าและการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาพัฒนา (development) ผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อให้ชุมชนมีโอกาสในการสร้างกิจกรรมที่หลากหลาย ดำเนินกิจกรรมที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสอดคล้องกับแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ซึ่งครอบคลุมการทำเกษตรที่อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ เกษตรชีวภาพ ปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยกระบวนการทางชีวภาพ เพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น สัมพันธ์กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ในเป้าหมายวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งในทุกตำบลเพิ่มขึ้น

อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธรมีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 249 แห่ง ซึ่งมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญคือ วิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากและมีวิสาหกิจชุมชนที่เลิกกิจการไป เนื่องจากการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง บางแห่งขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อขอรับทุนสนับสนุน ส่งผลให้หลายชุมชนไม่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการดำเนินกิจการจึงไม่สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า ไม่สามารถผลิตสินค้าที่ทำให้เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ทำให้มีรายได้จากการดำเนินงานไม่เพียงพอ การส่งเสริมการจัดตั้งและบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและการสร้างโอกาสจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน ให้เกิดการยกระดับขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและยังช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้อย่างเข้มแข็งภายใต้ความพอเพียง

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด ให้เหมาะสมตามศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน
- 2.2 เพื่อส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการจากฐานชีวภาพ และพัฒนาช่องทางการตลาด

3. เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อำเภอเลิงนกทาทุกตำบล ตำบลละ 1 แห่ง สมาชิกแห่งละ 10 ราย รวมวิสาหกิจชุมชนจำนวน 10 แห่ง สมาชิก 100 ราย

4. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตำบลสวาท อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ตำบลสามัคคี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
ตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
ตำบลศรีแก้ว อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

5. กิจกรรม

- 5.1 กิจกรรมที่ 1 จัดเวทีวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงานและจัดทำแผนพัฒนากิจการของวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 5.2 กิจกรรมที่ 2 ศึกษาดูงานผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ
- 5.3 กิจกรรมที่ 3 จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 5.4 สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนตามแผนพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

6. งบประมาณ รวมทั้งสิ้น 500,000 บาท (ปี 2566 – 2570)

7. วิธีการดำเนินงาน

7.1 รายละเอียดโครงการ

1. คัดเลือกวิสาหกิจชุมชนที่เกิดขึ้นมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผลิตภัณฑ์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
2. จัดเวทีวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงานและจัดทำแผนพัฒนากิจการของวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ศึกษาดูงานผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ
4. จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. จัดหาวัสดุสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนตามแผนพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

7.2 การบริหารโครงการ

1. การบริหารกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ มีดังนี้
  - คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน
2. การถ่ายทอดความรู้ ผู้รับผิดชอบมีดังนี้
  - สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา
  - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยโสธร
  - สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยโสธร
  - สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดยโสธร

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการกิจการไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70

8.2 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ จากฐานชีวภาพได้

8.3 วิสาหกิจชุมชนต้นแบบจำนวน 10 แห่ง มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

โครงการขยายผลการผลิตและใช้แทนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตสู่เกษตรกร

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ผลิตสินค้าเกษตรทั้งเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อย ไม้ผล ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรด มันสำปะหลัง เป็นต้น ปี 2564 การส่งออกสินค้าเกษตร (พืช ประมง ปศุสัตว์) คิดเป็นมูลค่า 1.3 ล้านล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันปาล์ม มันสำปะหลัง ยางพารา ผลไม้ ข้าว (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) จากข้อมูลพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 149 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ จำนวน 131 ล้านไร่ มีความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีประมาณ 8.06 ล้านตัน ทำให้ปุ๋ยเคมีเป็นปัจจัยการผลิตที่มีความสำคัญมากต่อการเพิ่มผลผลิตพืช ต้นทุนการผลิตกว่าร้อยละ 20 เป็นค่าปุ๋ยเคมี ประเทศไทยต้องนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 98 ต่อปี ในแต่ละปีมีการนำเข้าปุ๋ยเคมี ประมาณ 5 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 40,000 - 50,000 ล้านบาท ในปี 2564 ทั่วโลกต้องประสบกับสถานการณ์ปุ๋ยเคมีปรับตัวสูงขึ้นมาก การนำเข้าปุ๋ยเคมีของประเทศไทยมีปริมาณ 5.5 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าสูงถึง 70,103 ล้านบาท (กรมวิชาการเกษตร, 2565) และจากปริมาณปุ๋ยเคมีที่นำเข้า เป็นการนำเข้าปุ๋ยไนโตรเจนถึงร้อยละ 40 ของปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมีทั้งหมด

จากสถานการณ์ปุ๋ยเคมีราคาสูงและไม่มีเสถียรภาพ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ประกาศนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ปรับปรุงความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ให้เหมาะสม ใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน (ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ) ใช้พืชปุ๋ยสด มีการถนอมรักษา ประชาสัมพันธ์ การผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เป็นต้นแบบและกลไกในการขยายผลสู่ชุมชน โดยเทคโนโลยีที่เกษตรกรสนใจใช้เพื่อบรรเทา สถานการณ์ปุ๋ยเคมีราคาสูง คือ การผลิตและใช้แทนแดง

แทนแดงเป็นเฟิร์นลอยน้ำชนิดหนึ่งที่มีขนาดเล็ก เปรียบเสมือนโรงงานผลิตปุ๋ยไนโตรเจนทางชีวภาพ เนื่องจากมีกระบวนการตรึงไนโตรเจนของสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงินที่อาศัยอยู่ในโพรงใบของแทนแดง

ทำให้แทนแดงมีประโยชน์ในด้านทดแทนหรือลดการใช้ปุ๋ยไนโตรเจน โดยกรมวิชาการเกษตรแนะนำให้เกษตรกรใช้แทนแดง สายพันธุ์อะซอลลา ไมโครฟิลลา (Azolla microphylla) มีลักษณะเด่น คือ มีขนาดใหญ่ ขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว ให้ผลผลิตสูงกว่าสายพันธุ์พื้นเมืองถึง 10 เท่า เพาะเลี้ยงได้ง่าย เจริญเติบโตและเพิ่มปริมาณได้อย่างรวดเร็วเป็น 2 เท่า จากเดิมภายในเวลา 3 - 5 วัน ด้วยเหตุนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธรจึงจัดทำโครงการขยายผลการผลิตและใช้แทนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตสู่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจสามารถผลิตและใช้แทนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการใช้แทนแดงจะช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุน การใช้ปุ๋ยไนโตรเจน เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แกดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ปรับปรุงโครงสร้างของดินดีขึ้นในระยะยาว อีกทั้งเป็นการช่วยลดพื้นที่พืชและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน สอดคล้องกับนโยบาย BCG ของรัฐบาล

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ (ระบุสิ่งที่ต้องการได้รับ/เกิดขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ)

2.1 เพื่อขยายผลเทคโนโลยีการผลิตและใช้แทนแดงสู่เกษตรกร

2.2 เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนสามารถผลิตและใช้แทนแดงได้

- 2.3 เพื่อให้เป็นต้นแบบและขยายผลการผลิตและใช้แผนแดงในชุมชน
- 2.4 เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและวิธีการใช้แผนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่
อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- 2.5 เพื่อส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้เกษตรกรมีจิตสำนึกต่อการผลิตพืชอาหารและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3. เป้าหมายและสถานที่ดำเนินการ

- ตำบลบุงคำ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลสวาท อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลสามัคคี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
- ตำบลศรีแก้ว อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

4.1 ผลผลิต (output)

- 4.1.1 มีแปลงต้นแบบการผลิตและใช้แผนแดงในพื้นที่จังหวัดยโสธร อย่างน้อย 10 จุด
- 4.1.2 สมาชิก ศดปช. และเกษตรกรที่สนใจ สามารถผลิตและใช้แผนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตได้

4.2 ผลลัพธ์ (outcome)

- 4.1.1 สมาชิก ศดปช. และเกษตรกรที่สนใจ ให้การยอมรับองค์ความรู้การผลิตและใช้แผนแดง และนำไปปฏิบัติ
- 4.1.2 สามารถให้บริการผลิตแผนแดงให้แก่เกษตรกรในชุมชน

4.3 ตัวชี้วัด

- 4.3.1 แปลงต้นแบบและขยายผลการผลิตและใช้แผนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิต จำนวน 10 ศูนย์
- 4.3.2 เกษตรกรสามารถผลิตแผนแดงเพื่อใช้ปรับปรุงบำรุงดินได้เอง จำนวน 100 จุด

5. วิธีดำเนินการ (อธิบายขั้นตอนดำเนินการในแต่ละกิจกรรม)

5.1 จัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและใช้ประโยชน์จากแผนแดงให้กับเกษตรกร

- 1) คัดเลือกสมาชิก ศดปช. หรือเกษตรกรที่ต้องการการผลิตขยาย และใช้ประโยชน์จากแผนแดง ทำการเกษตรในพื้นที่อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร โดยปลูกข้าวหรือพืชอื่นที่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ได้ เข้าร่วมโครงการ
- 2) จัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การเพาะเลี้ยง และใช้ประโยชน์จากแผนแดงให้กับเกษตรกรสมาชิก ศดปช. ที่ร่วมโครงการทุกราย จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง เกี่ยวกับความรู้ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับแผนแดง คำแนะนำ วิธีการใช้แผนแดงจากกรมวิชาการเกษตร วิธีการเพาะเลี้ยงแม่พันธุ์ การขยายแผนแดง การ

ใช้แผนแดงสำหรับเป็นปุยในนาข้าว และพืชอื่น การใช้ประโยชน์จากแผนแดงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การผลิต และใช้แผนแดงแห้ง และการเก็บข้อมูลแปลงต้นแบบและขยายผลการผลิตและใช้แผนแดง ฯลฯ

เป้าหมาย เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) สมาชิก ศดปช.เครือข่าย และเกษตรกรที่สนใจ รวมทั้งสิ้นจำนวน 300 ราย

งบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและใช้ประโยชน์จากแผนแดง เช่น ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าวิทยากร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

5.2 สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตแผนแดง

5.2.1 แปลงต้นแบบและขยายผล

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตในนาข้าว โดยร่วมกับศดปช. ดำเนินการจัดทำแปลงผลิตแม่พันธุ์แผนแดงต้นแบบในพื้นที่ของ ศดปช. ใช้วิธีการขยายพันธุ์แผนแดง ทั้งบ่อแม่พันธุ์ และบ่อขยาย และวัสดุอุปกรณ์และปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงศึกษาการใช้แผนแดงแบบไม่มีเพศ ขนาดของบ่อเพาะเลี้ยงขึ้นกับสภาพพื้นที่ และความต้องการใช้แผนแดงของสมาชิก ศดปช. และเกษตรกร ด้วยการเพาะเลี้ยงในบ่อซีเมนต์ กำหนดอัตราการใช้แม่พันธุ์แผนแดง 100 กรัมต่อตารางเมตร เพื่อสนับสนุนให้กับสมาชิก ศดปช. และเกษตรกร ได้นำไปเพาะเลี้ยงในบ่อขยาย และสนับสนุนการจัดทำแปลงศึกษาการใช้แผนแดงในนาข้าว รวมถึงเป็นแหล่งศึกษาและขยายผลการผลิตและการใช้แผนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้กับชุมชนและผู้สนใจ จำนวน 10 จุด

เป้าหมาย ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และ ศดปช. เครือข่าย ตำบลละ 1 จุด รวม 10 จุด

5.2.2 แปลงสมาชิก ศดปช. และเกษตรกร

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และ ศดปช. จัดทำแปลงผลิต (ขยาย) แผนแดงต้นแบบ สนับสนุนให้กับสมาชิกและเกษตรกรที่ร่วมโครงการ จำนวนคนละ 1 แปลง โดยนำแผนแดงจากบ่อแม่พันธุ์ไปเลี้ยงในบ่อหรือพื้นที่ขนาดใหญ่ ขนาดของบ่อขึ้นกับสภาพพื้นที่ และความต้องการใช้แผนแดงของสมาชิก ศดปช. และเกษตรกรในชุมชน กำหนดอัตราการปล่อยแผนแดง อัตรา 10 กิโลกรัมต่อ 5 ตารางเมตรเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรได้นำแผนแดงไปใช้เป็นทางเลือกในการปรับปรุงดินและแหล่งธาตุอาหารพืช

เป้าหมาย เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และศดปช.เครือข่าย รวมทั้งสิ้นจำนวน 100 ราย

6. ระยะเวลาดำเนินการ : ปีงบประมาณ 2567-2570

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอนปริมาณงานระยะเวลา

ปี 67 ปี 68 ปี 69 ปี 70

กิจกรรมที่ 1 : โครงการขยายผลการผลิตและใช้แผนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตสู่เกษตรกร

1.1 จัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและใช้ประโยชน์จากแผนแดงให้กับเกษตรกร เป้าหมาย เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช. สมาชิก ศดปช. เครือข่าย และเกษตรกรที่สนใจ

1.2 จัดทำแปลงต้นแบบและขยายผลการผลิตและใช้แผนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิต

1.3 จัดเก็บข้อมูลและจัดทำรายงานแปลงผลิตแผนแดง เป้าหมาย

8. วงเงินของโครงการทั้งหมด 530,000 บาท (ห้าแสนสามหมื่นบาทถ้วน)

9. การบริหารโครงการ

9.1 การบริหารกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ มีดังนี้

- คณะกรรมการศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน

9.2 การถ่ายทอดความรู้ ผู้รับผิดชอบ มีดังนี้

- สำนักงานเกษตรอำเภอเลิงนกทา

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 ผลผลิต (output)

10.1.1 มี ศดปช. ต้นแบบการผลิตและใช้แผนแดงในพื้นที่อำเภอเลิงนกทา อย่างน้อย 10 ศูนย์

10.1.2 สมาชิก ศดปช. และเกษตรกรที่สนใจ สามารถผลิตและใช้แผนแดงเพื่อลดต้นทุนการผลิตได้

10.2 ผลลัพธ์ (outcome)

10.2.1 สมาชิก ศดปช. และเกษตรกรที่สนใจ ให้การยอมรับองค์ความรู้การผลิตและใช้แผนแดง และนำไปปฏิบัติ

๑๐.๒.๒ สมาชิก ศดปช. สามารถให้บริการผลิตแผนแดงให้แก่เกษตรกรในชุมชน

